

Lägesanalys: Demonstrationerna i Irak

Evolution eller revolution?

MIGRATIONSVERKETS NYA FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella samordningsavdelning. Migrationsverkets system för landinformation, Lifos, fortsätter att vara den plats där rapporter publiceras.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets ståndpunkt i en viss fråga och Migrationsverket har inte för avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Landinformation: Demonstrationerna i Irak – evolution eller revolution?

2019-12-02, version 1.0

Rapporten är utgiven av Nationella samordningsavdelningen, Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys. Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation, Lifos, © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019.

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. Inledning	4
2. Bakgrund	4
2.1. Sommaren 2018.....	4
2.2. Sommaren 2019.....	5
3. Oktober: massprotesterna börjar	8
3.1. Massprotesterna i början på oktober	8
3.2. Massprotesterna från den 25 oktober	10
4. Utsatta grupper	13
4.1. Demonstranter och aktivister	13
4.2. Journalister och personer inom media	14
4.3. Vårdpersonal	16
5. Analys och vägen framåt	16
Källförteckning	18
Elektroniska källor	18

1. Inledning

Syftet med denna analys är att beskriva den senaste händelseutvecklingen i Irak till stöd för strategiskt och operativt beslutsfattandet inom Migrationsverket. Utvecklingen behandlas med förbehållet att situationen snabbt kan förändras och underlaget behöva revideras. Frånvaron av officiella siffror för antalet skadade, döda och på kort sikt dåliga verifieringsmöjligheter medför en naturlig osäkerhet i den information och de slutsatser som presenteras nedan.

Irak har i flera decennier präglats av internationella sanktioner, konflikter, sekteristiska spänningar och djupgående korruption. I samband med Islamiska statens (IS) utbredning 2014 skedde en massiv mobilisering av irakier när den reguljära militären var oförmögen att stoppa IS framfart. I motoffensivens efterdyningar tog internflyktingskrisen vid och p.g.a. den nya säkerhetssituationen legitimerades de många nyuppkomna milisernas fortsatta existens som nu också är många familjers enda försörjningsalternativ. Situationen komplicerades ytterligare av dödläget efter det irakiska valet 2018 där den nya politiska mandatfördelningen hittills har misslyckats med att lösa reella politiska problem och motsättningar. Istället har landet fortsatt urholkas ekonomiskt av korruptionen som nu karaktäriseras som den högst prioriterade nationella säkerhetsfrågan. Transparency International rankar landet som ett av världens mest korrupta länder och placerar Irak på plats 169 av 180 i sitt korruptionsindex.¹ Arbetet mot korruption har tagit ny fart efter protesterna under 2018 och i mars presenterade den nya premiärministern Adil Abdul-Mahdi fyrtio nyckelområden där korruptionen måste tacklas.² Ett arbete som förväntas ta lång tid och möta hårt motstånd bland de som sitter på politiska nyckelpositioner och gynnas av det aktuella läget.

2. Bakgrund

2.1. Sommaren 2018

Det har snart gått två år sedan IS deklarerades vara besegrat av den dåvarande premiärministern. Återuppbyggnadsarbetet har varit långsamt och landets offentliga service är fortfarande undermålig. Civilbefolkningen har länge uttryckt missnöje över den fördröjda och allt för avlägsna socioekonomiska återhämtningen. Under sommarhettan 2018 kulminerade missnöjet genom demonstrationer i Bagdad och södra Irak p.g.a. få försörjningsmöjligheter och bristande el- och vattentillförsel. Slagord om ett "autonomt söder" hördes också i Basra, där landets stora oljetillgångar finns, samtidigt som flera myndighetsbyggnader och det iranska konsulatet sattes i brand.³ Tillgången till internet begränsades och protesterna, som i vissa fall hade våldsam karaktär, möttes repressivt. Sammandrabbningar mellan de polisiära myndigheterna och demonstranter resulterade i

¹ Transparency International, Iraq, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

² Rudaw, العراقية الدولة مفاصل أغلب تشمل فساد ملف 40 عن يكشف عبدالمهدي, 10 mars 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

³ The Guardian, Protesters set fire to Iranian consulate in Basra, 7 september 2018, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

arresteringar, skadade och dödsfall. Från politiskt håll genomfördes få och begränsade åtgärder. Migrationsanalys observerade då att löften om en snar framtida bättring tillfälligt dämpade protesterna, men med en bitter eftersmak och ett fortsatt underliggande missnöje.

2.2 Sommaren 2019

Ett år senare kvarstod en svår socioekonomisk situation med begränsade försörjningsmöjligheter, en ungdomsarbetslöshet nära 25 procent och undermålig offentlig service. Vid den här tiden fanns farhågan om att liknande protester skulle blossa upp igen. Situationen under försommaren karaktäriserades istället av protester knutna till specifika ändamål och händelser. I slutet av mars demonstrerade medborgare i Mosul mot myndigheterna och korruption efter en färjeolycka som dödade minst 90 individer.⁴ I mitten av maj rapporterades flera skadade och döda efter att protester mot korruption tillfälligt blossade upp i Najaf⁵ och i maj protesterade tusentals i Bagdad och Basra mot att en eventuell amerikansk Iran-offensiv skulle utgå från Irak.^{6,7} Ungefär vid samma tidpunkt påbörjades nya småskaliga protester mot den höga arbetslösheten, bristen på kvalificerade arbeten och den undermåliga statliga servicen. Vid detta skede var protesterna fredliga, lokalt organiserade och koncentrerade till enstaka platser i Basra och övriga södra Irak.^{8,9}

Den 4 juni annonserade premiärministerns kontor att Gröna zonen var åtkomlig för allmänheten, bl.a. genom att vägspärrar och runt 12 000 betongblock hade avlägsnats från området. Initiativet togs i hopp om att signalera politikernas och myndigheternas transparens och goda vilja mot folket. Sedan valet växte en politisk frustration fram med anledning av att viktiga ministerposter inte tillsatts av regeringen, som i sin tur var låst i förhandlingar med övriga partier. Pressen mot Abdul-Mahdi ökade och härleddes främst från de två starkaste shiitiska politiska rörelserna i landet: den nationalistiska Sadr-rörelsen ledd av Muqtada al-Sadr och Al-Hikma ledd av Ammar al-Hakim. Den politiska koalitionen Saairun (den största koalition efter valet 2018) med den religiösa ledaren Muqtada al-Sadr i spetsen uppmanade i mitten på juni till protester mot regeringen och parlamentet.¹⁰ Samtidigt började oppositionen ställa avgångskrav mot premiärministern och hans regering.

Två dagar senare utfärdade Abdel Mahdi ett uttalande om att främmande väpnade grupper inte får operera i landet utan den irakiska regeringens kontroll och medgivande.¹¹ Trots att uttalandet inte nämner specifika grupper anses det vara riktat mot de miliser som ännu inte hade underordnat sig de irakiska myndigheterna, bl.a. Iran-lojala milisgrupper. En rädsla för

⁴ Reuters, Grief turns to anti-government anger after boat capsizes in Iraq's Mosul, 22 mars 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

⁵ Kurdistan 24, Deadly anti-corruption protests restart in Iraq's Najaf, 16 maj 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

⁶ Reuters, Iraqi protests urge Baghdad to stay out of U.S.-Iran showdown, 24 maj 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

⁷ The Associated Press, Supporters of Iraqi Shiite cleric hold sit-ins against war, 24 maj 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

⁸ Kurdistan 24, Dozens pour into streets of Iraq's oil-rich Basra against high unemployment rate, corruption, 28 maj 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

⁹ Iraq Oil Report, Basra oil sites draw renewed protests, 5 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

¹⁰ Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: June 13 – June 20, 2019, 13 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-25)

¹¹ Ibid.

sammandrabbningar mellan polis, beväpnade grupper och demonstranter ökade i takt med protesternas utbredning och det politiska klimatet. Fredliga demonstrationer fanns vid tidpunkten också i Bagdad^{12,13} men dominerades fortfarande av aktiviteter i södra Irak, framförallt i Basra, men förekommer nu också i Najaf¹⁴ och al-Hamza¹⁵. Totalt ökade antalet demonstrationer under juni månad, de ökade dessutom i storlek och spred sig till allt fler platser. Sammandrabbningar var få och relativt återhållsamma trots ett par oroande situationer där exempelvis byggnader sattes i brand.¹⁶ Under perioden blossade även andra oroligheter upp, demonstranter stormade Bahrains ambassad i Bagdad som en reaktion på att Bahrain stått värd för den s.k. "Peace to Prosperity"-workshopen ämnad för att lösa Israel-Palestina konflikten.¹⁷ Sammantaget var myndigheternas reaktion mot protesterna under juni månad återhållsamma, inga dödsfall har rapporterats från officiellt och inofficiellt håll under perioden.

Den politiska turbulensen fortsatte och den första juli utfärdade Abdul-Mahdi ett dekret om att samtliga *Hashd al-Shaabi*-miliser skulle integreras under de irakiska säkerhetsstyrkorna. Med andra ord ställdes miliserna inför ett ultimatum där de fick välja mellan att antingen integreras eller engagera sig politiskt. De flesta politiska ledare stödde dekretet som dock får en relativt ineffektiv tillämpning. I övrigt rapporterades få incidenter under juli månad. En rapport gör gällande att massarresteringar skett i Babil och al-Madhatia där upp emot 60 personer blivit arresterade efter kravaller och stenkastning mot säkerhetspersonal.¹⁸ Därutöver karaktäriseras månaden av demonstrationer främst anordnade av de större shiitiska rörelserna, t.ex. al-Hikma.¹⁹

I början av augusti beordrades *Hashd al-Shaabi*-miliser att lämna över kontrollen till irakiska säkerhetsstyrkor i Ninawa-provinsen. Beslutet möttes med illvilja och resulterade i protester som ledde till att motorvägen mellan Mosul och Erbil tillfälligt stängdes av.²⁰ Premiärministerns förmåga att kontrollera miliserna ifrågasattes när situationen i slutet av månaden fortfarande inte ansågs vara löst.²¹ Vidare kännetecknades augusti och september av protester likt de tidigare månaderna men började nu involvera allt fler samhällsgrupper. Även pensionärer och studenter började organisera sig och demonstrera för förbättrade

¹² Ruptly, Iraq: Protesters hit the streets of Baghdad over political deadlock and corruption, 22 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-22).

¹³ Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: June 20 – June 27, 2019, 27 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-22)

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: June 6 – June 13, 2019, 13 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-25)

¹⁶ Middle East Monitor, Iraq: Demonstrators set fire to government building over lack of public services, 1 juli 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

¹⁷ AP News, Protesters storm Bahraini embassy in Iraqi capital Baghdad, 28 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-22).

¹⁸ BBC Monitoring, Iraqi forces arrest 60 protesters over riot, 22 juli 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

¹⁹ Rudaw, People protest lack of services, water across Iraq, 19 juli 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

²⁰ Rudaw, Iraqi PM assures eventual Hashd al-Shaabi withdrawal from Nineveh Plains, 18 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 26 nov 2019)

²¹ Reuters, Baghdad's crackdown on Iran-allied militias faces resistance, 29 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

levnadsvillkor.^{22,23} Bemötandet av demonstranternas krav har hittills varit begränsat p.g.a. politiska låsningar samtidigt som de reformer man kunnat genomföra ansetts vara otillräckliga och sena av demonstranterna. Trots få initiativ till förändring har politikerna uttryckt sitt stöd för demonstranternas yttrandefrihet och krav. Samtidigt observerade Migrationsanalys att aktiviteterna på sociala medier tilltagit och uppmaningar till allt större demonstrationer har pågått sedan slutet av juli. I september började aktivister i sociala medier försöka samla ihop och driva på massdemonstrationer från och med den 1 oktober.

Knutet till en allt mer disruptiv vardag med ökade oroligheter och våld började säkerhetsstyrkors motaktioner under september månad eskalera. I Babylon-provinsen arresterades uppemot 50 demonstranter eftersom de inte hade fått tillstånd för samlingen och då de blockerade allmänna vägar.²⁴ Säkerhetsstyrkor i Karbala öppnade varningseld när demonstranter försökte storma det lokala styrets byggnader efter ett lokalt beslut om att riva olagligt byggda hus på allmän mark²⁵ (ett beslut som senare sköts upp²⁶). På sociala medier spreds även bilder och videor av hur säkerhetsstyrkor skingrar demonstrerande studenter och akademiker som i veckor demonstrerat utanför premiärministerns kontor i Bagdad.²⁷ Rapporter om godtyckliga arresteringar och obefogat våld från de polisiära myndigheterna ledde till starka uttalanden mot myndigheternas hantering av de fredligaprotesterna.^{28,29}

Trots att protesterna den 1 oktober var planerade sedan länge kom ett sent och något otaktiskt beslut från premiärministern Abdel Mahdi att förvärpa det missnöje som redan fanns bland proteströrelsen. Den folkligt populära generallöjtnanten Abdel-Wahab al-Saedi beordrades lämna sin tjänst som befälhavare för *Iraqi Special Operations Forces* (ICTF) och flyttades till försvarsministeriet. Flytten sågs som en degradering av folket och av al-Saedi själv. Folk tog sig ut på gatorna med bilder på generallöjtnanten och sociala medier svämmades över med hans bild och meriter från kampen mot IS. Premiärministern stod fast vid beslutet som han menade inte var ett politiskt konspiratoriskt beslut som kritiker menade. Ett par dagar senare annonserade al-Saedi själv att han rättar sig efter beslutet med motivationen att fortsätta att "som lojal soldat tjäna mitt land och mitt kära folk".³⁰

Det allmänna missnöjet och den politiska situationen bäddade för att demonstrationen den 1 oktober skulle komma att bli explosionsartad.

²² Ruptly, Iraq: Baghdad pensioners protest unequal pay and poor living conditions, 6 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

²³ Al-Jazeera, Iraq protests: Thousands of graduates demand jobs from government, 5 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

²⁴ Ninanews, Protesters Arrested After They Cut Off 50 Main Street, South Of Hilla, 12 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

²⁵ Ninanews, Security Forces In Karbala Fire In The Air To Disperse Demonstrators Trying To Storm The HQ Of The Provincial Council, 18 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

²⁶ Ninanews, لائق سكن توفير لحين المتجاوزة الدور هدم عمليات بايقاف أمرا يصدر كربلاء محافظ, 19 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

²⁷ Yasser Eljuboori, 25 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

²⁸ Rudaw, الاستقالة إلى العراقية الحكومة تدعو الأكاديميين نقابة.. العليا الشهادات حملة أزمة بعد, 26 september 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

²⁹ NRT, العليا الشهادات حملة على الاعتداء بشأن بيانا تصدر الداخلية مفتشية, 26 september 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

³⁰ Asharq Alawsat, المهدي عبد لأمر تنفيذاً الدفاع بوزارة التحاقه يؤكد الساعدي: العراق, 30 september 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

3. Oktober: massprotesterna börjar

Ingen organisatör eller aktör hade tagit ansvar eller sökt tillstånd för demonstrationen inför den 1 oktober. Myndigheterna landet över var ändå väl förberedda på att de skulle äga rum.³¹ I Bagdad hade myndigheterna stationerat ut säkerhetsstyrkor kring nyckelområden, knutpunkter och motorvägar samt vid Tahrir-torget som skulle komma att bli huvudscenen för demonstrationerna framöver.

3.1 Massprotesterna i början på oktober

Den första oktober bröt massdemonstrationer ut i stora delar av landet. De största demonstrationerna skulle naturligt komma att äga rum i Bagdad men starka proteströrelser kunde också observeras på flera orter i centrala och södra Irak.³² Rapporteringen om antalet skadade, döda varierar och går inte att verifiera i avsaknad av officiella siffror och ett allt mer komplicerat medieklimat (se avsnittet [4.2 Journalister och personer inom media](#)). Migrationsanalys observerar att på grund av det starka fokus Bagdad fick blev situationen på andra orter något underrapporterad. I Basra och Samawa gick protesterna de två första dagarna i oktober lugnt till. I Nasiriyya återfinns blandad rapportering om att myndighetsbyggnader ska ha satts i brand³³, att flera skadade och döda förekommit efter att tårgas och vapeneld utbytts mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor. Situationen ska ha eskalerat till den grad att antiterrorstyrkor behövts sättas in istället för lokalpolis.^{34,35} Från flera andra orter, bl.a. i Maysan, Amara, Najaf, Kut, Hilla och Diwaniya, förekom rapportering om oroligheter och att myndighetsbyggnader i vissa fall satts i brand.

I Bagdad gick demonstrationerna snabbt över till våldsamheter med anledning av svårigheter att ta sig till offentliga platser och försök av säkerhetsstyrkorna att kontrollera den stora folkmassan. Vägen till Bagdads flygplats blockerades av demonstranter som också försökte ta sig över bron som leder in till Gröna zonen. Demonstranterna möttes med vattenkanoner och därefter varnande vapeneld i ett snabbt händelseförlopp efter att säkerhetsstyrkorna utsatts för flask- och stenkastning.^{36,37} Säkerhetsstyrkornas agerande rättfärdigades tidigt av myndigheterna med argumenten att det existerar våldsamma element bland demonstranterna och att säkerhetsstyrkorna endast försöker garantera säkerheten för alla på plats.³⁸ Samtidigt uttrycker regeringen och andra politiker fortfarande stöd för invånarnas rätt

³¹ UN Assistance Mission for Iraq (UNAMI), Human Rights Special Report. Demonstrations in Iraq - 1-9 October 2019, 22 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

³² Ibid

³³ Reuters, Iraq declares curfews as gunfights rage and protests spread nationwide, 2 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 oktober 2019)

³⁴ Reuters, Iraqi protesters exchange fire with security forces in Nassiriya: police, 2 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

³⁵ Al-Jazeera, Several killed as Iraq protests escalate, spread nationwide, 2 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

³⁶ UNAMI, 22 oktober 2019

³⁷ Reuters, Two killed, 200 wounded in Iraqi protests after police open fire, 1 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 oktober)

³⁸ Ibid.

till fredliga demonstrationer.³⁹ Men det hindrar inte demonstranterna att skandera regeringens avgång, samtidigt som de också kräver att säkerhetsstyrkornas repressiva handlingar utreds och straffas. Uppgifter om mellan 1–10 döda och uppemot 300 skadade demonstranter förekommer från flera källor under massdemonstrationernas första dag.^{40,41}

Efter fortsatta oroligheter utfärdade premiärministern utgångsförbud i Bagdad från torsdagen den 3 oktober kl. 05.00 och tillsvidare. Samtidigt delegeras de lokala myndigheterna på andra orter rätten att göra detsamma om så krävs. Detta sker i bl.a. Amara, Hilla och Nasiriyya.⁴² Ytterligare sammandrabbningar skedde den 2-5 oktober där misstänkt verkningseld användes för att skingra demonstranter, men även distraktionsgranater och fortsatt utbredd användning av tårgas. Demonstranterna i sin tur blockerar gator i centrala Bagdad, sätter eld på byggnader, en polisstation och flertalet militära fordon. United Nations Assistance Mission for Iraq (UNAMI) rapporterar att attacker mot säkerhetsstyrkor med stenar, knivar och molotovcocktails också förekommer. Den fjärde oktober figurerar flera rapporter och vittnesuppgifter om oidentifierade krypskyttar på byggnader i centrala Bagdad som med verkningseld försöker skingra demonstranterna. Kaos utbröt i samband med skottlossningen som också ledde till att säkerhetsstyrkor i området behövde ta skydd.⁴³ I Bagdad lyftes utgångsförbudet först på lördagen den femte oktober.⁴⁴

Den åttonde oktober uttalade sig inrikesministeriet om militärens överdimensionerade våld i Sadr city efter flera dödade och skadade. Överbefälhavaren beordrade att de skyldiga ska hållas ansvariga, samtidigt annonserades att militären dras tillbaka och ersätts av den federala polisen.⁴⁵ Även den starkaste religiösa auktoriteten i Irak, Sayyid Ali Sistani, uttalande sig genom sin representant under fredagsbönen den fjärde oktober om våldsamheterna samtidigt som han kritiserade politikerna för att de inte lyckats genomföra relevanta ekonomiska reformer och åtgärder mot korruption.⁴⁶ Men demonstrationerna och oroligheterna fortsatte fram till den nionde oktober.

Den tionde oktober rapporterades siffror om minst 105 döda och 6 000 skadade.⁴⁷ UNAMI uppskattade antalet döda till minst 157 och antalet skadade till minst 5 494.⁴⁸ De irakiska säkerhetsstyrkorna rapporterade i sin tur om minst åtta dödade och över 1 000 skadade.⁴⁹

³⁹ Reuters, 2 oktober 2019

⁴⁰ Independent, Baghdad protests: At least '10 dead and more than 200 injured' as riot police open fire, 1 oktober 2019, URL (hämtad 27 november 2019)

⁴¹ BBC Monitoring, Iraqi dies, 200 injured as security disperses protests, 1 oktober 2019, URL (hämtad 27 november 2019)

⁴² Ibid.

⁴³ UNAMI, 22 oktober 2019

⁴⁴ Al-Jazeera, Iraq PM lifts Baghdad curfew, 5 oktober 2019, URL (hämtad 27 november 2019)

⁴⁵ Inrikesministeriet Irak, الداخلية وزارة : القائد : المسلحة للقوات العام القائد : الداخلية وزارة , 8 oktober 2019, URL (hämtad 27 november 2019)

⁴⁶ Associated Press, Violence escalates in Iraq even after top cleric urges calm, 4 oktober 2019, URL (hämtad 27 november 2019)

⁴⁷ Human Rights Watch, Iraq: Lethal Force Used Against Protesters, 10 oktober 2019, URL (hämtad 27 november 2019)

⁴⁸ UNAMI, 22 oktober 2019

⁴⁹ Ninanews, العراقي الجيش من افراد 8 استشهد , 5 oktober 2019, URL (hämtad 27 november 2019)

Från officiellt håll annonserades flera åtgärder och satsningar för att försöka kartlägga och lagföra de skyldiga till våldsamheterna.⁵⁰ Premiärministern Abdul-Mahdi försökte även under denna tid blidka demonstranterna genom att annonsera reformer, satsningar och biståndspaket på sociala medier, men utan någon större framgång.⁵¹⁻⁵² Parlamentet röstade därtill fram en hälsominister och en utbildningsminister men misslyckades med att byta ut ministrarna för kommunikation, industri och migration p.g.a. politiska oenigheter.⁵³

Vid den här tidpunkten började massdemonstrationerna avta och situationen dämpades tillfälligt. Mindre protester fram till den 25 oktober förekom samtidigt som missnöjet och beslutsamheten hos befolkningen fanns kvar om att återuppta massdemonstrationerna efter den shiitiska minneshögtiden Arbain som inträffade den 19 oktober.⁵⁴ Högtiden ligger årligen bakom en av världens största folksamlingar med flera tiotals miljoner pilgrimer från hela världen och försvårar andra större folksamlingar i Bagdad, Najaf och Karbala.

Den 22 oktober släppte regeringen en rapport som bl.a. behandlar antalet dödsfall och skadade i samband med demonstrationerna, och därtill rekommendationer att avskeda en del juniora och seniora befälhavare. Rapporten misslyckades dock att utreda och tilldela någon form av skuld till inrikes- eller försvarsministeriet, milisledare eller högt uppsatta befälhavare.⁵⁵ Rapporten behandlar heller inte flera incidenter, bl.a. de oidentifierade krypskyttarna och försöken till mediepåverkan av okända aktörer. Premiärministern godtog rapporten och avskedade diverse befälhavare och polischefer som omnämns däri med nya löften om reformer.⁵⁶ Åtgärderna lyckades inte lugna protesterna som tog ny fart den 25 oktober.

3.2 Massprotesterna från den 25 oktober

Inför den 25 oktober hade en enorm uppslutning förberetts, men redan första dagen utbröt oroligheter trots vidtagna åtgärder av politikerna och säkerhetsstyrkorna. UNAMI rapporterar att säkerhetsstyrkorna uppvisade en bättre behärskning och var bättre organiserade inför demonstrationerna mellan den 25-4 november än i början av oktober. Förberedelserna förhindrade trots det inte de många misstänkta människorättsöverträdelser som skulle komma att ske.⁵⁷

Rapporter om användandet av tårgas, gummikulor och distraktionsgranater för att upplösa demonstrationerna figurerade tidigt, på sociala medier spreds bilder och videor över hur

⁵⁰ Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: October 10 – October 17, 2019, 17 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-27)

⁵¹ Abdel Mahdi, 6 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

⁵² Abdel Mahdi, *الصادرة الثانية القرارات حزمة*, 8 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

⁵³ The National, Iraq appoints new education and health ministers in response to protests, 10 oktober 2019, [URL](#) (hämtad den 27 november 2019)

⁵⁴ Al-Mada Paper, 50 *التظاهرات قمع بسبب الحشد وفصائل والجيش الحكومة رئيس تلاحق قضائية دعوى*, 14 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

⁵⁵ Al-Sumaria, *التظاهرات بأحداث التحقيق بشأن النهائي التقرير نص*, 22 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁵⁶ Shafaaq, First comment of the Iraqi government on the results of the demonstrations investigation, 22 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁵⁷ UN Assistance Mission for Iraq (UNAMI), Human Rights Special Report. Demonstrations in Iraq: update – 25 October-4 November 2019, 5 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

demonstranter skadas och i vissa fall dör genom att tårgasgranater skjuts in i folkmassor – något som också skedde under första veckan. Myndigheterna valde tidigt att inte dela med sig av uppgifter om antalet skadade och döda samtidigt som man försökt kväva den rapportering som skett.⁵⁸ Utegångsförbud infördes mot kvällen den 25 oktober i Bagdad, Basra, Dhi Qar, Muthanna och Wasit med rapporter om minst 25 döda och 2 000 skadade.⁵⁹ Dagen efter placerades antiterrorstyrkor i bl.a. huvudstaden för att skydda myndighetsbyggnader från att skadas och sättas i brand.⁶⁰ Den 27 november släppte Iraqi High Commission For Human Rights (IHCHR) en initial rapport som specificerar att över 300 individer har arresterats av säkerhetsstyrkorna i försök att bryta upp protesterna där 74 individer har dött i sammandrabbningar, fler än 3 600 skadats, att uppemot 90 fastigheter och myndighetsbyggnader har skadats eller satts i brand.⁶¹ UNAMI återrapporterar att organiserade grupper på flera orter använt dödligt våld mot demonstranterna. Våldet kan i vissa fall härledas till diverse milisgrupper som helt eller delvis underordnas de irakiska säkerhetsstyrkorna.⁶² På annat håll förekommer också vittnesuppgifter om väpnade grupper som använt dödligt våld när de försökt skingra eller hålla tillbaka demonstranter. Dessa ska i vissa fall ha varit maskerade och setts tillsammans med irakiska säkerhetsstyrkor.^{63,64,65,66} Efter ytterligare fyra dagar av våldsamma demonstrationer och sammandrabbningar med fortsatta människorättsöverträdelser från säkerhetsstyrkorna uppdaterades statistiken till ytterligare minst 399 arresterade, 5 500 skadade och 100 döda.⁶⁷ Den verkliga siffran tros vara mycket högre samtidigt som myndigheterna och IHCHR misstänkliggörs för att underrapportera antalet döda och skadade.⁶⁸

Den politiska situationen och oppositionen har delade meningar om hur man ska lösa de politiska låsningarna och röra sig framåt. En del av oppositionen fortsatte att insistera på regeringens och premiärministerns avgång men lyckades inte samla en enad front och komma överens om en ersättare trots att Abdul-Mahdi lovat att avgå om så görs. Parlamentet har under hela perioden försökt fortsätta genomföra reformer för att lugna ner protesterna som fortsatt med samma styrka. Den 1 november varnade Sayyid Ali Sistani regionala aktörer för att blanda sig in i Iraks angelägenheter genom sina ombud.⁶⁹ Detta har tolkats vara riktat mot de Iranlojala milisgrupperna och aktörerna som opererar i landet. Flera element bland demonstranterna började därefter anamma en allt mer antiiransk ståndpunkt tillsammans

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Shafaaq, Curfew imposed in four Iraqi provinces, 25 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶⁰ Reuters, Fifteen killed, dozens wounded as Iraq protests flare for second day, 26 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶¹ Iraqi High Commission For Human Rights, 27 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶² UNAMI, 5 november 2019

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Al-Mada paper, قتلهم وتبرير المتظاهرين لاتهام الدوائر بحرق حزية جهات يتهمون ناشطون, 26 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶⁵ Reuters, Iraqi protesters pack Baghdad square, anti-government movement gains momentum, 29 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶⁶ BBC, Iraq protests: Upsurge in violence despite Baghdad curfew, 30 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶⁷ Iraqi High Commission For Human Rights, 31 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶⁸ Human Rights Watch, Iraq: Teargas Cartridges Killing Protesters, 8 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁶⁹ Sayyid Ali Sistani, 1 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

med fortsatta pronationalistiska slagord. I Karbala försökte demonstranter den 3 november storma det iranska konsulatet⁷⁰ och den 27 november brände demonstranter ner motsvarande i Najaf.⁷¹

Resterande november präglades av samma våldsutövning och vårdslöshet från säkerhetsstyrkornas sida samtidigt som politikerna försökte ta verkningslösa politiska åtgärder för att stävja protesterna. Under november eskalerade också protesterna genom att i allt större utsträckning blockera tillgången till landets strategiska industrier, bl.a. oljeanläggningar och hamnar som vid en tidpunkt bl.a. resulterade i brist på bränsle i Dhi Qar.^{72,73} Fortsatta sammandrabbningar resulterade i allt fler skadade och dödsoffer vilket i sin tur spädde på demonstranternas vilja att fortsätta protestera samt utagera sitt missnöje och sin ilska genom att storma och sätta viktiga byggnader i brand. Sista veckan i november präglades situationen i främst Bagdad, Dhi Qar, Basra, Karbala och Najaf av återkommande våldsamma protester med flera skadade och döda.

Under de sista veckorna av november har massdemonstrationerna i allt större utsträckning börjat påverka livet i städerna. Frekventa demonstrationer och våldsamheter har främst påverkat det vardagliga livet i Bagdad, Basra och Dhi Qar. Arbetsplatser och skolor stänger också med jämna mellanrum p.g.a. oroligheterna eller beviljar ledighet för deltagande i demonstrationerna, vilket har gjorts i bl.a. Bagdad, Basra, Kut, Najaf, Diwaniyah, Hilla och Nasiriyah.⁷⁴

I Bagdad har flertalet vägar blockerats av antingen säkerhetsstyrkor eller demonstranter under längre perioder. Vägarna till och från flygplatsen har också påverkats i omgångar. Försörjningsmöjligheter i de centrala delarna har försvårats för bl.a. butiks innehavare, samtidigt som oro för tillgängligheten av basvaror breder ut sig med anledning av blockerande protester vid hamnarna i de södra delarna av Irak. Dock har det ännu inte rapporterats om någon brist på proviant i någon del av landet.⁷⁵

Iraks främsta oljeprovin Basra upplevde i stor utsträckning frekvent dödligt våld i sammandrabbningar med säkerhetsstyrkor. Den 24 november rapporterades det om minst 2 döda och mer än 90 skadade när demonstranter tog sig till en av Iraks viktigaste hamnar för import av diverse grödor.⁷⁶ Demonstranter har även hindrat statliga tjänstemän och

⁷⁰ Associated Press, Iraqi protesters attack Iran consulate in Karbala, 3 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷¹ The Guardian, Protesters burn down Iranian consulate in southern Iraq, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷² Reuters, Iraqi protesters block entrance to Nassiriya oil refinery: sources, 6 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷³ Al-Jazeera, Deadly violence continues as Iraq protests escalate, 5 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷⁴ Al-Mada Paper, والدوائر المدارس تغلق محافظات 9 والأحرار جسر إلى يعودون المتظاهرون, 17 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷⁵ Al-Jazeera, Baghdad's commercial hub feels pinch as Iraq protests continue, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷⁶ BBC Monitoring, Iraq's Basra police 'on full alert' amid deadly unrest, 24 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

oljearbetare från att ta sig till sina arbeten genom att blockera ingångar till byggnader och stänga av vägar.^{77,78} Hur det vardagliga livet i övrigt har påverkats är vid denna tidpunkt oklart.

I Dhi Qar har antalet döda och skadade i samband med protester under den sista veckan i november eskalerat.⁷⁹ Det rapporterades bl.a. om upplopp och att matlager har bränts ner samtidigt som det den 28 november utfärdades ett utgångsförbud av myndigheterna.⁸⁰ Det förekom även rapporter om att polisen den 26 november misslyckats med att återta en strategisk bro, som sammanbinder provinserna Dhi Qar och Basra, som demonstranter tagit över.⁸¹

Medier har den 28 november rapporterat om minst 15 000 skadade och fler än 320 döda.^{82,83} Officiella siffror saknas fortfarande samtidigt som kritiker menar att siffrorna för antalet döda och skadade är betydligt högre än ovan.

4. Utsatta grupper

Nedanstående grupper är ett urval och har identifierats ur den massiva rapporteringen från traditionella och sociala medier. Andra grupper som är viktiga att nämna, men som det i nuläget inte förekommer tillräcklig rapportering om, är kvinnor och akademiker.

4.1 Demonstranter och aktivister

I samband med demonstrationerna har ett oräkneligt antal individer arresterats eller häktats. Under första veckan i oktober arresterades 1 055 individer över hela Irak men majoriteten uppgavs ha släppts villkorslöst. Utöver återkommande arresteringar, häktningar i samband med sammandrabbningar och oroligheter har UNAMI också fått vittnesuppgifter om att individer har tagits till inofficiella platser, att razzior har genomförts i deras bostäder samt att de har fått personliga tillhörigheter konfiskerade. Vål omhändertagna har individer i vissa fall behövt någon som gått i god för dem, alternativt behövt betala borgen, för att de skulle släppas. Det har även förekommit vittnesuppgifter om att ett skriftligt medgivande om att inte delta i framtida demonstrationer har krävts för att bli släppt. Till UNAMI berättas (genom High

⁷⁷ Reuters, Iraq protesters torch Iran consulate in Najaf, curfew imposed, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷⁸ Associated Press, Anti-government protests cripple major Iraqi port, oil field, 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁷⁹ BBC Monitoring, Death toll from protests in Iraq's Dhi Qar 'rises to 27', 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁸⁰ BBC Monitoring, Iraq imposes curfew in Dhi Qar after 'at least 13 killed', 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁸¹ BBC Monitoring, Police fail to take bridge from protesters in Dhi Qar, 26 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁸² BBC Monitoring, 28 november 2019

⁸³ Associated Press, 27 Iraqi protesters shot dead in 24 hours, violence spirals, 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Judicial Council) att de inte utfärdat generella arresteringsorder för demonstranter och menar att de som arresterats har observerats begå brott i samband med demonstrationerna.⁸⁴

Vidare har UNAMI fått flera rapporter om försvinnanden och kidnappningar av aktivister, demonstranter och volontärer i samband med protester. Människorättsaktivister och andra samhällsaktivister har också enligt vissa rapporter till UNAMI kartlagts, eftersökts och i två fall dödats.⁸⁵ I en rapport från den 18 oktober framförde även Amnesty International vittnesuppgifter om hur prominenta individer, aktivister och demonstranter samt de som har tagit ställning för protesterna offentligt har hotats, försvunnit eller kidnappats. Både irakiska säkerhetsstyrkor och milisgrupper har pekats ut i flera fall.⁸⁶ Human Rights Watch rapporterade ytterligare om hur myndigheter och säkerhetsstyrkor begränsat medborgares yttrandefrihet på sociala medier genom hot, trakasserier och godtyckliga gripanden.⁸⁷

4.2 Journalister och personer inom media

Allt eftersom demonstrationerna växte har möjligheterna för journalister att bevaka och rapportera om händelserna försämrats. Så tidigt som den 4 juli fördömde facket för irakiska journalister hotfulla uttalanden från befälhavare om s.k. oberättigade journalister och rapporteringen om obehöriga protester i Basra. Försvarsministeriet försvarade uttalandena och menade att det misstolkats och att uttalandena inte gällde alla journalister utan enbart de som sprider desinformation.^{88,89}

Under juli och augusti förekom rapporter om hur en journalist från en större irakisk mediekoncern attackerats av demonstranter⁹⁰ och hur en annan våldsamt eftersökts i sitt hem med hjälp av en arresteringsorder.⁹¹ Flera källor, inklusive UNAMI, vidarapporterade om hur journalister blivit förhindrade i sitt arbete genom bl.a. hot, trakasserier eller godtyckliga gripanden men också hur de beordrats att radera material, fått hårdvara konfiskerad eller utrustning förstörd.^{92,93} I flera rapporter framkommer också hur journalister kidnappats och

⁸⁴ UNAMI, 22 oktober 2019

⁸⁵ Human Rights Watch, 8 november 2019

⁸⁶ Amnesty International, Iraq: Stop security forces from threatening, forcibly disappearing and abusing activists, 18 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

⁸⁷ Human Rights Watch, Iraq: Arrests for Voicing Protest Solidarity, 4 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

⁸⁸ BBC Monitoring, Iraq journalists condemn 'threats' for covering Basra protests, 4 juli 2019, [URL](#) (hämtad 29 oktober 2019)

⁸⁹ Rudaw, Basra journalists condemn threat of arrest for covering protests, 4 juli 2019, [URL](#) (hämtad 29 oktober 2019)

⁹⁰ Committee to Protect Journalists, Iraqi reporter assaulted while covering protest in Basra, 25 juli 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

⁹¹ Committee to Protect Journalists, Basra police raids home, seeks arrest of Iraqi reporter Hassan Sabah, 16 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

⁹² UNAMI, 22 oktober 2019

⁹³ Committee to Protect Journalists, Iraqi authorities obstruct journalists, cut internet access amid protests, 4 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

försvunnit,^{94,95} samtidigt som säkerhetsstyrkor och i vissa fall ej identifierbara miliser i allt större utsträckning börjat utföra razzior mot tv-stationer, tidningar och andra medieaktörer.^{96,97,98,99} En irakisk pressfrihetsförespråkande organisation framförde den 1 november att enbart under oktober månad har det förekommit minst 89 kränkningar och 33 dödshot mot journalister.¹⁰⁰

I september beordrades även den amerikansk finansierade mediekoncernen al-Hurra att upphöra med sin verksamhet efter att ha sänt ett längre reportage om korruption berörande både sunnitiskt och shiitiskt högt uppsatta religiösa ledare och organisationer. Reportaget fick mycket kritik från både politiker och offentligheten som menade att al-Hurra försökt svärta ner och smutskasta respekterade och väletablerade religiösa institut.^{101,102}

Den 12 november fortsatte begränsningen av mediebevakning när Kommunikation- och mediekommissionen i Irak beordrade tolv radio- och tv-bolag att stänga ner sina verksamheter i tre månader, samtidigt som man varnade fem andra mediebolag för sin bevakning och rapportering av protesterna.¹⁰³ Rapporter om riktade attacker, blockerandet av sändningar genom teknisk störning samt diverse påtryckningsmetoder förekom i allt större omfattning under november månad.¹⁰⁴

Pressfriheten begränsades också i stora drag av den strypta internetåtkomsten som ofta implementerades tillsammans med utgångsförbud. Tillgången till nätverket har varierat sedan den 1 oktober eftersom det strypts i omgångar, antingen fullständigt eller delvis (där det t.ex. är tillgängligt under dagen men inte under kvällar och nätter). Alternativt stryps nätverket också selektivt, där till exempel enbart sociala medier har stängts ner. Aktören Netblocks.org har kartlagt hur nätverkstillgången har sett ut samt vilka sociala medier som har censurerats.¹⁰⁵ Iraqi Media House rapporterade att internetbegränsningen har resulterat i att upp till 90 procent av Iraks mediebevakning och 70 procent av sociala mediebevakningen har fallit bort. Samtidigt har ett destruktivt klimat brett ut sig bland journalister och mediebolag

⁹⁴ Committee to Protect Journalists, Unidentified gunmen detain Iraqi blogger Shojaa al-Khafaji, 17 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

⁹⁵ Committee to Protect Journalists, Journalist temporarily abducted, TV office attacked amid protests in Iraq, 20 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

⁹⁶ Ibid

⁹⁷ Committee to Protect Journalists, Journalists injured and detained, broadcasters banned as protests resume in Iraq, 29 oktober 2019 (hämtad 29 november 2019)

⁹⁸ Committee to Protect Journalists, Unidentified assailants raid 4 broadcasters in Baghdad, assault staffers, 7 oktober 2019 (hämtad 29 november 2019)

⁹⁹ Committee to Protect Journalists, Iraqi security forces shutter Baghdad office of Dijlah TV broadcaster, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹⁰⁰ Rudaw, الماضي الشهر خلال العراق في الصحافة لحرية انتهاك حالة 89 رصد, 1 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹⁰¹ BBC Monitoring, Iraq media regulator suspends US broadcaster over documentary, 2 september 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹⁰² Committee to Protect Journalists, Iraq suspends U.S.-funded broadcaster Al-Hurrah over corruption report, 3 september 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹⁰³ Committee to Protect Journalists, Iraq media regulator orders closure of 12 broadcast news outlets, 25 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹⁰⁴ Al-Monitor, Iraq clamps down on media and broadcast networks covering protests, 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹⁰⁵ Netblocks.org, Category: Reports, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

som resulterat i allt sämre bevakning av demonstrationerna och där självzensurering förekommit p.g.a. rädslan att bli utsatt.^{106,107,108}

4.3 Vårdpersonal

Hälsoministeriet hade tidigt ålagts att inte dela med sig av uppgifter om antalet skadade och döda. Samma begränsningar rapporteras ha ålagts sjukhus och vårdpersonal, samtidigt som säkerhetspersonal ska ha befunnit sig på plats för att säkerställa att policyn efterlevs och att nyfikna journalister hålls borta. Säkerhetsstyrkor ska även ha förhört och arresterat patienter inne på sjukhusen.¹⁰⁹ Hälsoministeriet svarar UNAMI att de inte har fått några indikationer på att säkerhetsstyrkor agerat på ovanstående sätt.¹¹⁰

Under demonstrationerna ska säkerhetsstyrkor istället ha medvetet gjort vårdpersonal till måltavlor. Flera vittnesuppgifter till Human Rights Watch har berättat vidare om hur personal, skadade, sjukvårdstält och ambulanser regelbundet mottar tårgasgranater och verkanseld. Minst en sjukvårdare har rapporterats ha dött och en annan ha kidnappats.^{111,112} I övrigt har hot och våld mot vårdpersonal mer än halverat antalet frivilliga på offentliga platser samtidigt som de tilldelats samma politiska uppfattning som demonstranterna och i vissa fall även tillskrivits skuld till bränder och våld.^{113,114}

5. Analys och vägen framåt

Händelseutvecklingen är i skrivande stund väldigt snabb, det rapporteras konstant om nya sammandrabbningar, döda och politiska efterspel. Majoriteten av uppgifterna i aktuell rapport är inhämtade i närtid från både traditionella och sociala medier och präglas därför av en hög osäkerhet med begränsade möjligheter till verifiering på kort sikt.

Under 2018 tog inte politikerna protesterna på allvar. I viss grad demoniserades demonstrationerna vilket fungerade fram till att stora shiamuslimska populationer också började delta. När protesterna tog sikte på de populära shiamuslimerna pekade de på sina bedrifter mot IS och att de inte hade några representanter i regeringen för att kunna associeras med den politiska korruptionen. Men i och med höstens valresultat 2018 gick det inte längre

¹⁰⁶ Iraqi Media House, "اكتوبر تظاهرات:..خجولة تغطيات وحظر..خجولة تغطيات وحظر", 14 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹⁰⁷ UNAMI, 5 november 2019

¹⁰⁸ Al-Monitor, 2019

¹⁰⁹ Yahoo News, In Iraq protests, counting the dead is a dangerous job, 31 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

¹¹⁰ UNAMI, 22 oktober 2019

¹¹¹ Human Rights Watch, Iraq: Security Forces Attack Medics Treating Protesters, 14 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

¹¹² UNAMI, 5 november 2019

¹¹³ Al-Jazeera, Despite threats, Iraq's medical volunteers keep protests alive, 23 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

¹¹⁴ Strategic Edge International, International Medics Treat Injured Protesters in Baghdad, 15 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

att distansera sig från korruptionen - de satt i parlamentet och i regeringen. De politiska framgångarna kom istället att riskera det förtroende de erhöll efter kampen mot IS.

Den nuvarande situationen har tillfälligt polariserat landet i två läger. De som fortfarande tror på att demonstrationerna fortfarande kan åstadkomma radikal förändring och de som menar att demonstrationerna har illustrerat sin poäng och spelat ut sin roll. Just nu pågår en dragkamp mellan dessa läger där politikerna hoppas ha tiden på sin sida och trötta ut protesterna. Detta är en potentiell anledning till varför vi ser en eskalering i våld men också en stark offensiv mot medier och journalister. Man försöker helt enkelt kontrollera informationsflödet, som i sin tur påverkar demonstrationerna och uppfattningen av dessa. Genom att också använda sig av anonymiserade eller svårt identifierbara säkerhetsstyrkor, kan befälhavare försöka neka kännedom om beslutskedjor och förekomna brott mot mänskliga rättigheter för att bibehålla sin position och det förtroende som finns kvar hos allmänheten.

Trots att IS i Irak inte besitter någon territoriell kontroll eller existerar som en traditionellt stridande aktör längre, väcks bittra minnen när sex olika bombattentat ökade genom Bagdad under november.^{115,116} Det volatila säkerhetsläget bjuder inte bara in potentiella IS-celler utan erbjuder även andra aktörer fritt spelutrymme i skuggan av kravallerna. I en allt större omfattning är Irak en spelplan i ett proxy- och informationskrig mellan USA och Iran.

Säkerhetsläget på ett fåtal platser, bl.a. Bagdad, Nasiriyya och Najaf/Karbala är fortfarande mycket skiftande. Det påverkar just nu bl.a. framkomligheten och försörjningsmöjligheter. Samtidigt finns det i skrivande stund en överhängande risk för personer med kopplingar till protesterna tilldelas en politisk uppfattning om man uttrycker sig eller befinner sig på fel plats vid fel tidpunkt. Risken kan i nu läget enbart relativiseras utifrån t.ex. individens dignitet och faktorer som etnicitet, religion, hemvistort, profession, status och släktband.

I skrivande stund har nya våldsamheter ägt rum med fler än 40 döda mellan den 28 och 29 november. Premiärministern har efter starka fördömanden från bl.a. Sayyid Ali Sistani valt att avgå¹¹⁷. Vad detta innebär för demonstrationerna är i nu läget oklart. Demonstranterna har haft fler krav än att premiärministern och regeringen ska avgå. Det komplicerade politiska läget vittnar också om att en ny premiärminister och regering kommer ta lång tid att tillsätta. Sannolikheten att landet hamnar i en konstitutionell kris ökar i och med detta maktvakuum. Migrationsanalys bedömer att situationen med fortsatta sammandrabbningar och våldsamheter kan komma att fortsätta trots den senaste politiska utvecklingen. Migrationsverket fortsätter att bevaka den pågående händelseutvecklingen.

¹¹⁵ Kurdistan24, At least 6 killed, 15 wounded in separate Baghdad explosions: sources, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

¹¹⁶ Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: November 14 – November 21, 2019, 21 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

¹¹⁷ Associated Press, Iraqi prime minister to resign in wake of deadly protests, 29 november 2019, [URL](#) (hämtad 2 december 2019)

Källförteckning

Elektroniska källor

Abdel Mahdi, 6 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Abdel Mahdi, الوزراء مجلس عن الصادرة الثانية القرارات حزمة, 8 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Al-Jazeera, Baghdad's commercial hub feels pinch as Iraq protests continue, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Al-Jazeera, Deadly violence continues as Iraq protests escalate, 5 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Al-Jazeera, Despite threats, Iraq's medical volunteers keep protests alive, 23 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Al-Jazeera, Iraq PM lifts Baghdad curfew, 5 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Al-Jazeera, Iraq protests: Thousands of graduates demand jobs from government, 5 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

Al-Jazeera, Several killed as Iraq protests escalate, spread nationwide, 2 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Al-Mada Paper, 50 التظاهرات قمع بسبب الحشد وفصائل والجيش الحكومة رئيس تلاحق قضائية دعوى, 14 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Al-Mada Paper, والدوائر المدارس تغلق محافظات 9 والأحرار جسر إلى يعودون المتظاهرون, 17 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Al-Mada paper, قتلهم وتبرير المتظاهرين لاتهام الدوائر بحرق حزبية جهات يتهمون ناشطون, 26 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Al-Monitor, Iraq clamps down on media and broadcast networks covering protests, 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Al-Sumaria, التظاهرات بأحداث التحقيق بشأن النهائي التقرير نص, 22 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Amnesty International, Iraq: Stop security forces from threatening, forcibly disappearing and abusing activists, 18 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

AP News, Protesters storm Bahraini embassy in Iraqi capital Baghdad, 28 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-22).

Asharq Alawsat, العراق: المهدي عبد لأمر تنفيذاً الدفاع بوزارة التحاقه يؤكد الساعدي: العراق, 30 september 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Associated Press, 27 Iraqi protesters shot dead in 24 hours, violence spirals, 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Associated Press, Anti-government protests cripple major Iraqi port, oil field, 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Associated Press, Iraqi protesters attack Iran consulate in Karbala, 3 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Associated Press, Iraqi prime minister to resign in wake of deadly protests, 29 november 2019, [URL](#) (hämtad 2 december 2019)

Associated Press, Violence escalates in Iraq even after top cleric urges calm, 4 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

BBC Monitoring, Death toll from protests in Iraq's Dhi Qar 'rises to 27', 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

BBC Monitoring, Iraq imposes curfew in Dhi Qar after 'at least 13 killed', 28 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

BBC Monitoring, Iraq journalists condemn 'threats' for covering Basra protests, 4 juli 2019, [URL](#) (hämtad 29 oktober 2019)

BBC Monitoring, Iraq media regulator suspends US broadcaster over documentary, 2 september 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

BBC Monitoring, Iraq's Basra police 'on full alert' amid deadly unrest, 24 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

BBC Monitoring, Iraqi dies, 200 injured as security disperses protests, 1 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

BBC Monitoring, Iraqi forces arrest 60 protesters over riot, 22 juli 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

BBC Monitoring, Police fail to take bridge from protesters in Dhi Qar, 26 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

BBC, Iraq protests: Upsurge in violence despite Baghdad curfew, 30 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Basra police raids home, seeks arrest of Iraqi reporter Hassan Sabah, 16 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Iraq media regulator orders closure of 12 broadcast news outlets, 25 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Iraq suspends U.S.-funded broadcaster Al-Hurrah over corruption report, 3 september 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Iraqi authorities obstruct journalists, cut internet access amid protests, 4 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Iraqi reporter assaulted while covering protest in Basra, 25 juli 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Iraqi security forces shutter Baghdad office of Dijlah TV broadcaster, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Journalist temporarily abducted, TV office attacked amid protests in Iraq, 20 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Journalists injured and detained, broadcasters banned as protests resume in Iraq, 29 oktober 2019 (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Unidentified assailants raid 4 broadcasters in Baghdad, assault staffers, 7 oktober 2019 (hämtad 29 november 2019)

Committee to Protect Journalists, Unidentified gunmen detain Iraqi blogger Shojaa al-Khafaji, 17 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: June 13 – June 20, 2019, 13 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-25)

Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: June 20 – June 27, 2019, 27 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-22)

Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: June 6 – June 13, 2019, 13 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-25)

Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: November 14 – November 21, 2019, 21 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Enabling Peace in Iraq Center (EPIC), ISHM: October 10 – October 17, 2019, 17 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-27)

Human Rights Watch, Iraq: Arrests for Voicing Protest Solidarity, 4 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Human Rights Watch, Iraq: Lethal Force Used Against Protesters, 10 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Human Rights Watch, Iraq: Security Forces Attack Medics Treating Protesters, 14 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Human Rights Watch, Iraq: Teargas Cartridges Killing Protesters, 8 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Independent, Baghdad protests: At least '10 dead and more than 200 injured' as riot police open fire, 1 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Inrikesministeriet Irak, وزارة الداخلية: القائد: المسلحة للقوات العام القائد: الداخلية وزارة, 8 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Iraq Oil Report, Basra oil sites draw renewed protests, 5 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

Iraqi High Commission For Human Rights, 27 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Iraqi High Commission For Human Rights, 31 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Iraqi Media House, "اكتوبر تظاهرات": خجولة تغطيات وحظر..خجولة تغطيات وحظر, 14 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Kurdistan 24, Deadly anti-corruption protests restart in Iraq's Najaf, 16 maj 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

Kurdistan 24, Dozens pour into streets of Iraq's oil-rich Basra against high unemployment rate, corruption, 28 maj 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

Kurdistan24, At least 6 killed, 15 wounded in separate Baghdad explosions: sources, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Middle East Monitor, Iraq: Demonstrators set fire to government building over lack of public services, 1 juli 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

Netblocks.org, Category: Reports, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Ninanews, Protesters Arrested After They Cut Off 50 Main Street, South Of Hilla, 12 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

Ninanews, Security Forces In Karbala Fire In The Air To Disperse Demonstrators Trying To Storm The HQ Of The Provincial Council, 18 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

Ninanews, العراقي الجيش من افراد 8 استشهد, 5 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Ninanews, لائق سكن توفير لحين المتجاوزة الدور هدم عمليات بايقاف أمرا يصدر كربلاء محافظ, 19 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

NRT, العليا الشهادات حملة على الاعتداء بشأن بيانا تصدر الداخلية مفتشية, 26 september 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Reuters, Baghdad's crackdown on Iran-allied militias faces resistance, 29 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

Reuters, Fifteen killed, dozens wounded as Iraq protests flare for second day, 26 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Reuters, Grief turns to anti-government anger after boat capsizes in Iraq's Mosul, 22 mars 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

Reuters, Iraq declares curfews as gunfights rage and protests spread nationwide, 2 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 oktober 2019)

Reuters, Iraq protesters torch Iran consulate in Najaf, curfew imposed, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Reuters, Iraqi protesters block entrance to Nassiriya oil refinery: sources, 6 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Reuters, Iraqi protesters exchange fire with security forces in Nassiriya: police, 2 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Reuters, Iraqi protesters pack Baghdad square, anti-government movement gains momentum, 29 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Reuters, Iraqi protests urge Baghdad to stay out of U.S.-Iran showdown, 24 maj 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-20)

Reuters, Two killed, 200 wounded in Iraqi protests after police open fire, 1 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 27 oktober)

Rudaw, Basra journalists condemn threat of arrest for covering protests, 4 juli 2019, [URL](#) (hämtad 29 oktober 2019)

Rudaw, Iraqi PM assures eventual Hashd al-Shaabi withdrawal from Nineveh Plains, 18 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 26 nov 2019)

Rudaw, People protest lack of services, water across Iraq, 19 juli 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

Rudaw, الاستقالة إلى العراقية الحكومة تدعو الأكاديميين نقابة.. العليا الشهادات حملة أزمة بعد, 26 september 2019, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

Rudaw, الماضي الشهر خلال العراق في الصحافة لحرية انتهاك حالة 89 رصد, 1 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

Rudaw, العراقية الدولة مفاصل أغلب تشمل فساد ملف 40 عن يكشف عبدالمهدي, 10 mars 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-26)

Ruptly, Iraq: Baghdad pensioners protest unequal pay and poor living conditions, 6 augusti 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

Ruptly, Iraq: Protesters hit the streets of Baghdad over political deadlock and corruption, 22 juni 2019, [URL](#) (hämtad 2019-11-22).

Sayyid Ali Sistani, 1 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Shafaaq, Curfew imposed in four Iraqi provinces, 25 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Shafaaq, First comment of the Iraqi government on the results of the demonstrations investigation, 22 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Strategic Edge International, International Medics Treat Injured Protesters in Baghdad, 15 november 2019, [URL](#) (hämtad 29 november 2019)

The Associated Press, Supporters of Iraqi Shiite cleric hold sit-ins against war, 24 maj 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

The Guardian, Protesters burn down Iranian consulate in southern Iraq, 27 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

The Guardian, Protesters set fire to Iranian consulate in Basra, 7 september 2018, [URL](#) (hämtad 27 november 2019)

The National, Iraq appoints new education and health ministers in response to protests, 10 oktober 2019, [URL](#) (hämtad den 27 november 2019)

Transparency International, Iraq, [URL](#) (hämtad 20 november 2019)

UN Assistance Mission for Iraq (UNAMI), Human Rights Special Report. Demonstrations in Iraq - 1-9 October 2019, 22 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)

UN Assistance Mission for Iraq (UNAMI), Human Rights Special Report. Demonstrations in Iraq: update – 25 October-4 November 2019, 5 november 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Yahoo News, In Iraq protests, counting the dead is a dangerous job, 31 oktober 2019, [URL](#) (hämtad 28 november 2019)

Yasser Eljuboori, 25 september 2019, [URL](#) (hämtad 26 november 2019)